

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 13 września 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Obywatelstwo Unii — Artykuły 20 i 21 TFUE — Dyrektywa 2004/38/WE — Prawo pobytu w państwie członkowskim obywatela państwa trzeciego, który był wcześniej karany — Rodzic sprawujący wyłączną pieczę nad dwójką małoletnich dzieci będących obywatelami Unii — Pierwsze dziecko mające obywatelstwo państwa członkowskiego zamieszkania — Drugie dziecko mające obywatelstwo innego państwa członkowskiego — Uregulowanie krajowe odmawiające prawa pobytu temu wstępnemu ze względu na jego karalność — Odmowa pobytu mogąca zmuszać dzieci do opuszczenia terytorium Unii

W sprawie C-165/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) postanowieniem z dnia 20 marca 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 kwietnia 2014 r., w postępowaniu:

Alfredo Rendón Marín

przeciwko

Administración del Estado,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, C. Toader, D. Šváby, F. Biltgen i C. Lycourgos, prezesi izb, A. Rosas (sprawozdawca), E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 czerwca 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu A. Rendóna Marína przez I. Aránzazu Triguero Hernández i L. De Rossi, abogadas,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez A. Rubia Gonzáleza i L. Banciellę Rodrígueza-Miñóna, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu duńskiego przez C. Thorninga i M. Wolff, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: hiszpański.

- w imieniu rządu greckiego przez T. Papadopoulou, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa i R. Coesme'a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez L. D'Ascię, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Bulterman i B. Koopman, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyńską, K. Pawłowską i M. Pawlicką, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez M. Holta i J. Beeko, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez D. Blundella, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez I. Martínez del Peral, C. Tufvesson, F. Castilla de la Torre i M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 lutego 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 20 TFUE.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Alfredem Rendónen Maríнем – obywatelem państwa trzeciego i ojcem małoletnich obywateli Unii, nad którymi sprawuje on wyłączną pieczę, a które od urodzenia mieszkają w Hiszpanii – a Administración del Estado (organami administracji publicznej, Hiszpania), dotyczącego odmowy przyznania A. Rendónowi Marínowi przez Director General de Inmigración del Ministerio de Trabajo e Inmigración (dyrektora generalnego ds. imigracji w ministerstwie pracy i imigracji, Hiszpania) prawa pobytu ze względu na wyjątkowe okoliczności, która to odmowa została umotywowana jego wcześniejszą karalnością.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Zgodnie z motywami 23 i 24 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 46):

„(23) Wydalenie obywateli Unii i członków ich rodziny uzasadnione względami porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego stanowi środek mogący wywołać poważne szkody dla osób, które korzystając z praw i swobód przyznanych im w traktacie [WE], rzeczywiście zintegrowały się w przyjmującym państwie członkowskim. Zakres takich środków powinien zatem zostać

ograniczony zgodnie z zasadą proporcjonalności, aby uwzględnić stopień integracji danej osoby, długość jej pobytu w przyjmującym państwie członkowskim, jej wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną i ekonomiczną oraz związki z krajem pochodzenia.

(24) W konsekwencji stopień ochrony przed wydaleniem powinien być tym większy, im większy jest stopień integracji obywateli Unii i członków ich rodziny w przyjmującym państwie członkowskim. Środek wydalenia wobec obywateli Unii, którzy przez wiele lat zamieszkiwali w przyjmującym państwie członkowskim, w szczególności jeżeli urodzili się tam i zamieszkiwali przez całe swoje życie, należy stosować jedynie w wyjątkowych okolicznościach, w których istnieją nadrzędne względy bezpieczeństwa publicznego. Ponadto takie wyjątkowe okoliczności powinny mieć zastosowanie do środka wydalenia podejmowanego wobec nieletnich, w celu ochrony ich związków z rodziną, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.”.

4 Artykuł 2 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

1) »obywatel Unii« oznacza każdą osobę mającą obywatelstwo państwa członkowskiego;

2) »członek rodziny« oznacza:

[...]

d) bezpośrednich wstępnych pozostających na utrzymaniu oraz tych współmałżonka lub partnera, jak zdefiniowano w lit. b);

3) »przyjmujące państwo członkowskie« oznacza państwo członkowskie, do którego przybywa obywatel Unii w celu skorzystania z jego/jej prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu”.

5 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Beneficjenci”, stanowi:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się w odniesieniu do wszystkich obywateli Unii, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego lub przebywają w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, którego są obywatelami, oraz do członków ich rodziny, jak zdefiniowano w art. 2 ust. 2, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają.

2. Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek osobistego prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu zainteresowanych osób przyjmujące państwo członkowskie, zgodnie ze swoim ustawodawstwem krajowym, ułatwia wjazd i pobyt następujących osób:

a) wszelkich innych członków rodziny, bez względu na ich przynależność państwową, którzy nie są objęci definicją określoną w art. 2 ust. 2, a w kraju, z którego przybyli, pozostają na utrzymaniu lub są członkami gospodarstwa domowego obywatela Unii, posiadającymi pierwotne prawo pobytu [...];

[...]

Przyjmujące państwo członkowskie dokonuje szczegółowej analizy osobistych okoliczności i uzasadnia każdą odmowę wjazdu lub pobytu wobec tych osób”.

- 6 Artykuł 7 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące” przewiduje w ust. 1 i 2:

„1. Wszyscy obywatele Unii posiadają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli:

- a) są pracownikami najemnymi lub osobami pracującymi na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim; lub
- b) posiadają wystarczające zasoby dla siebie i członków ich [swojej] rodziny, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego w okresie pobytu, oraz są objęci pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w przyjmującym państwie członkowskim; lub

[...]

- d) są członkami rodziny towarzyszącymi lub dołączającymi do obywatela Unii, który spełnia warunki określone w lit. a), b) lub c).

2. Prawo pobytu przewidziane w ust. 1 rozciąga się na członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, towarzyszących lub dołączających do obywatela Unii w przyjmującym państwie członkowskim, o ile tacy obywatele Unii spełniają warunki określone w ust. 1 lit. a), b) lub c)”.

- 7 Artykuł 16 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Zasada ogólna dla obywateli Unii i członków ich rodziny”, będący częścią rozdziału IV dyrektywy 2004/38, zatytułowanego „Prawo stałego pobytu”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Obywatele Unii, którzy legalnie zamieszkują w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat, mają prawo stałego pobytu w tym państwie. Prawo to nie podlega warunkom przewidzianym w rozdziale III.

2. Ustęp 1 stosuje się również do członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich i legalnie zamieszkivali wraz z obywatelem Unii w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat”.

- 8 Artykuł 27 dyrektywy 2004/38, zawarty w jej rozdziale VI, zatytułowanym „Ograniczenia w prawie wjazdu i prawie pobytu uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozdziału państwa członkowskie mogą ograniczyć swobodę przemieszczania się i pobytu obywateli Unii i członków ich rodziny, bez względu na przynależność państwową, kierując się względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego. Na względy te nie można się powoływać do celów gospodarczych.

2. Środki podjęte ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego muszą być zgodne z zasadą proporcjonalności i opierać się wyłącznie na indywidualnym zachowaniu danej osoby. Wcześniejsza karalność nie może sama w sobie stanowić podstaw do podjęcia takich środków.

Indywidualne zachowanie danej osoby musi stanowić rzeczywiste, aktualne i dostatecznie poważne zagrożenie narażające jeden z podstawowych interesów społecznych. Nie są dopuszczalne uzasadnienia, które nie są bezpośrednio związane z danym indywidualnym przypadkiem lub opierają się na względach ogólnej prewencji”.

9 Artykuł 28 tej dyrektywy, zatytułowany „Ochrona przed wydaleniem”, stanowi:

„1. Przed podjęciem decyzji o wydaleniu ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego przyjmujące państwo członkowskie uwzględnia informacje dotyczące długości pobytu danej osoby na jego terytorium, jej wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną i ekonomiczną, integrację społeczną i kulturalną w przyjmującym państwie członkowskim oraz stopień jej więzi z krajem pochodzenia.

2. Przyjmujące państwo członkowskie nie może podjąć decyzji o wydaleniu wobec obywateli Unii lub członków ich rodzin, bez względu na przynależność państwową, którzy posiadają prawo stałego pobytu na jego terytorium, z wyjątkiem poważnych względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.

3. Decyzja o wydaleniu nie może zostać podjęta wobec obywateli Unii, z wyjątkiem decyzji uzasadnionej nadrzędnymi względami bezpieczeństwa publicznego określonymi przez państwa członkowskie, jeżeli:

- a) zamieszkiwali oni w przyjmującym państwie członkowskim przez poprzednie dziesięć lat; lub
- b) są nieletni, z wyjątkiem przypadków, w których wydalenie jest konieczne ze względu na dobro dziecka zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.”.

Prawo hiszpańskie

10 Artykuł 31 ust. 3 Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (ustawy organicznej 4/2000 o prawach i wolności cudzoziemców w Hiszpanii i ich integracji społecznej) z dnia 11 stycznia 2000 r. (BOE nr 10 z dnia 12 stycznia 2000 r., s. 1139), przewiduje możliwość przyznania obywatelowi państwa trzeciego czasowego dokumentu pobytowego ze względu na wyjątkowe okoliczności, bez potrzeby wcześniejszego posiadania przez niego wizy.

11 Artykuł 31 ust. 5 i 7 tej ustawy stanowi:

„5. Wydanie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy wymaga, aby nie był on wcześniej karany w Hiszpanii lub w krajach, w których wcześniej przebywał, za czyny stanowiące przestępstwa zgodnie z prawem hiszpańskim oraz nie był objęty zakazem przebywania na terytorium państw, z którymi Hiszpania zawarła odpowiednią umowę.

[...]

7. W razie przedłużenia zezwolenia na pobyt czasowy w danym przypadku ocenie podlegają:

- a) wcześniejsza karalność, w tym przypadki przedterminowego zwolnienia, warunkowego przedterminowego zwolnienia lub warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności;
- b) nieprzestrzeganie przez daną osobę zobowiązań podatkowych oraz z zakresu zabezpieczenia społecznego.

Przy przedłużaniu tych zezwoleń uwzględnia się, w szczególności, wysiłki podejmowane przez cudzoziemca w celu integracji, przemawiające na korzyść przedłużenia, wykazane w pozytywnej opinii danej wspólnoty autonomicznej potwierdzającej, że dana osoba uczestniczyła w szkoleniach przewidzianych w art. 2b niniejszej ustawy”.

- 12 Real Decreto 2393/2004 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000 (dekret królewski 2393/2004 w sprawie zatwierdzenia rozporządzenia wykonawczego do ustawy organicznej 4/2000) z dnia 30 grudnia 2004 r. (BOE nr 6 z dnia 7 stycznia 2005 r., s. 485), stanowił w ust. 4 pierwszego przepisu dodatkowego:

„[...] [S]ekretarz stanu do spraw imigracji i emigracji, na podstawie uprzednio wydanej opinii sekretarza stanu do spraw wewnętrznych, może wydawać zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności nieprzewidziane w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy [4/2000]”.

- 13 Artykuły 124 i 128 Real Decreto 557/2011 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009 (dekretu królewskiego 557/2011 w sprawie zatwierdzenia rozporządzenia wykonawczego do ustawy organicznej 4/2000, w brzmieniu ustalonym ustawą organiczną 2/2009) z dnia 20 kwietnia 2011 r. (BOE nr 103 z dnia 30 kwietnia 2011 r., s. 43821), przewiduje możliwość ubiegania się o zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności motywowane więzami rodzinnymi (*arraigo familiar*), pod warunkiem że wnioskodawca nie był wcześniej karany w Hiszpanii lub w państwie, w którym ostatnio zamieszkiwał, za czyny stanowiące przestępstwa zgodnie z prawem hiszpańskim.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 14 Alfredo Rendón Marín, obywatel kolumbijski, jest ojcem dwojga małoletnich dzieci urodzonych w Maladze (Hiszpania) – chłopca mającego obywatelstwo hiszpańskie i dziewczynki mającej obywatelstwo polskie. Dzieci od zawsze mieszkają w Hiszpanii.
- 15 Z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że na mocy orzeczenia z dnia 13 maja 2009 r. wydanego przez Juzgado de Primera Instancia de Málaga (sąd pierwszej instancji w Maladze, Hiszpania) A. Rendón Marín uzyskał wyłączne prawo do pieczy nad dziećmi, których miejsce pobytu ustalono przy nim. Miejsce zamieszkania matki dzieci, obywatelki polskiej, jest nieznane. Zgodnie z postanowieniem odsyłającym dzieci mają zapewnioną należytą opiekę i odpowiednią edukację szkolną.
- 16 Alfredo Rendón Marín był wcześniej karany. Został w szczególności skazany w Hiszpanii na karę dziewięciu miesięcy pozbawienia wolności. Jednakże z dniem 13 lutego 2009 r. wykonanie tej kary zostało czasowo zawieszono na okres dwóch lat. Na dzień sporządzenia postanowienia odsyłającego, czyli 20 marca 2014 r., zainteresowany oczekiwał na decyzję o usunięciu wpisu o jego skazaniu z rejestru karnego (*cancelación*).
- 17 W dniu 18 lutego 2010 r. A. Rendón Marín złożył u dyrektora generalnego ds. imigracji w ministerstwie pracy i imigracji wnioski o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności na podstawie ust. 4 pierwszego przepisu dodatkowego dekretu królewskiego 2393/2004.
- 18 Decyzją z dnia 13 lipca 2010 r. wnioski A. Rendóna Marína zostały, na podstawie przepisów art. 31 ust. 5 ustawy 4/2000, oddalone ze względu na jego wcześniejszą karalność.
- 19 Alfredo Rendón Marín zaskarżył tę decyzję do Audiencia Nacional (sądu krajowego, Hiszpania). Wyrokiem z dnia 21 marca 2012 r. wspomniany sąd oddalił jego skargę, w następstwie czego A. Rendón Marín wniósł skargę kasacyjną do Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania).

- 20 Alfredo Rendón Marín podniósł w swojej skardze kasacyjnej jeden zarzut prawny, dotyczący, po pierwsze, błędnej wykładni wyroków: z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen (C-200/02, EU:C:2004:639) oraz z dnia 8 marca 2011 r., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), gdyż gdyby owe wyroki zostały uwzględnione, jego wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt zostałby rozpatrzony pozytywnie, oraz po drugie, naruszeniu art. 31 ust. 3 i 7 ustawy 4/2000.
- 21 Sąd odsyłający wskazuje, że niezależnie od konkretnych okoliczności sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym w sprawie tej – podobnie jak w sprawach zakończonych wyrokami z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen (C-200/02, EU:C:2004:639) i z dnia 8 marca 2011 r., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) – odmowa udzielenia A. Rendónowi Marínowi zezwolenia na pobyt w Hiszpanii prowadziłaby do jego wydalenia z terytorium hiszpańskiego i, co za tym idzie, również z terytorium Unii Europejskiej, co z kolei pociągnęłoby za sobą konieczność opuszczenia tego terytorium przez znajdujące się na jego utrzymaniu dzieci. Sąd ten wskazuje jednak, że w odróżnieniu od sytuacji badanych w wyrokach z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen (C-200/02, EU:C:2004:639) i z dnia 8 marca 2011 r., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), w niniejszej sprawie istnieje ustawowy zakaz udzielania zezwolenia na pobyt, w sytuacji gdy wnioskodawca był wcześniej karany w Hiszpanii.
- 22 Sąd ten zastanawia się w konsekwencji, czy uregulowanie krajowe, które, nie przewidując żadnych odstępstw, zakazuje udzielenia zezwolenia na pobyt w przypadku wcześniejszej karalności w państwie, w którym został złożony wniosek, mimo że w nieunikniony sposób pociąga to za sobą pozbawienie będącego na utrzymaniu wnioskodawcy małoletniego obywatela Unii prawa do przebywania na jej terytorium, jest zgodne z przytoczonym wyżej orzecznictwem Trybunału dotyczącym wykładni art. 20 TFUE.
- 23 W tych okolicznościach Tribunal Supremo (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy jest zgodne z art. 20 TFUE w wykładni przyjętej w wyrokach z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen (C-200/02, EU:C:2004:639) oraz z dnia 8 marca 2011 r., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) uregulowanie krajowe wyłączające możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt rodzicowi małoletniego obywatela Unii pozostającego na jego utrzymaniu w przypadku wcześniejszej karalności tego wnioskodawcy w kraju złożenia wniosku, choć wiąże się to z wydaleniem z terytorium Unii tego małoletniego, gdyż musi on przebywać ze swym rodzicem?”

W przedmiocie zawisłości sporu w postępowaniu głównym

- 24 Zarówno z brzmienia, jak i systematyki art. 267 TFUE wynika, że warunkiem uruchomienia procedury prejudycjalnej jest rzeczywista zawisłość przed sądami krajowymi sporu, w ramach którego sądy te będą obowiązane wydać orzeczenie z uwzględnieniem orzeczenia Trybunału wydanego w trybie prejudycjalnym (wyrok z dnia 11 września 2008 r., UGT-Rioja i in., od C-428/06 do C-434/06, EU:C:2008:488, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo). Zawisłość sporu w postępowaniu głównym Trybunał może zatem badać z urzędu.
- 25 W rozpatrywanym przypadku Tribunal Supremo (sąd najwyższy) rozpoznaje spór dotyczący udzielenia A. Rendónowi Marínowi zezwolenia na pobyt czasowy w Hiszpanii, w postępowaniu kasacyjnym od wyroku Audiencia Nacional (sądu krajowego) z dnia 21 marca 2012 r., którym oddalono skargę zainteresowanego na decyzję odmawiającą mu prawa pobytu.

- 26 Tymczasem z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, oraz z uwag przedstawionych na rozprawie przez A. Rendóna Marína i rząd hiszpański wynika, że już po wystąpieniu przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy) z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, skarżący w postępowaniu głównym złożył w delegaturze rządu w Maladze dwa nowe wnioski o wydanie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności, z których ten drugi został uwzględniony.
- 27 Otóż rząd hiszpański wskazał na rozprawie, że w dniu 18 lutego 2015 r. A. Rendónowi Marínowi zostało wydane zezwolenie na pobyt czasowy przez Subdelegación del Gobierno en Málaga (delegaturę rządu w Maladze, Hiszpania). W tym względzie, jak wynika z wystąpienia A. Rendóna Marína, otrzymał on zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności motywowane więzami rodzinnymi, na podstawie art. 124 i 128 dekretu królewskiego 557/2011, w następstwie usunięcia przez właściwe organy hiszpańskie wpisu o jego karalności z rejestru karnego (*cancelación*).
- 28 W tych okolicznościach Trybunał zwrócił się do sądu odsyłającego z pytaniem, czy odpowiedź Trybunału nadal jest mu niezbędna do wydania wyroku.
- 29 Pismem z dnia 9 marca 2016 r. sąd odsyłający stwierdził, że chociaż żądanie sformułowane w ramach skargi administracyjnej zmierzającej do uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy zostało zaspokojone decyzją z dnia 18 lutego 2015 r. wydaną przez delegaturę rządu w Maladze, podtrzymuje on swój wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 30 W ocenie sądu odsyłającego wydanie A. Rendónowi Marínowi zezwolenia w lutym 2015 r. nie czyni w pełni zadość żądaniom przedstawionym w ramach postępowania głównego. Otóż jego zdaniem, w razie uwzględnienia skargi administracyjnej, zaskarżona decyzja z dnia 13 lipca 2010 r., oddalająca wniosek zainteresowanego o wydanie zezwolenia na pobyt, zostałaby uchylona, przy czym wydane w związku z tym zezwolenie na pobyt byłoby skuteczne od tej daty. Tymczasem uchylenie tej decyzji oraz wydanie zezwolenia na pobyt z tą datą mogło mieć dla skarżącego w postępowaniu głównym konsekwencje wykraczające poza jego wydanie, takie jak możliwość domagania się odszkodowania za rozwiązanie umów o pracę, utratę świadczeń socjalnych lub składek na ubezpieczenie społeczne oraz w danym wypadku prawo do uzyskania obywatelstwa hiszpańskiego.
- 31 Należy zatem stwierdzić, że spór w postępowaniu głównym nadal jest zawisły przed sądem odsyłającym, zaś udzielenie przez Trybunał odpowiedzi na zadane przez niego pytanie nadal jest konieczne do jego rozstrzygnięcia.
- 32 W związku z tym należy udzielić odpowiedzi na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 33 W ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem, do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W tym aspekcie do Trybunału należy – gdy zajdzie taka potrzeba – przeformułowanie przedstawionych mu pytań. Zadaniem Trybunału jest bowiem dokonanie wykładni wszystkich przepisów prawa Unii, jakie są niezbędne sądom krajowym do rozstrzygnięcia zawisłych przed nimi sporów, nawet jeżeli przepisy te nie są wyraźnie wskazane w pytaniach zadanych Trybunałowi przez te sądy (zob. w szczególności wyroki: z dnia 14 października 2010 r., Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, pkt 39; z dnia 30 maja 2013 r., Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, pkt 30; z dnia 19 września 2013 r., Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, pkt 40).
- 34 W konsekwencji, nawet jeśli sąd odsyłający ograniczył swoje pytanie do wykładni jedynie art. 20 TFUE, to okoliczność ta nie stoi na przeszkodzie temu, by Trybunał dokonał dla niego wykładni prawa Unii we wszystkich aspektach, które mogą być użyteczne dla rozstrzygnięcia zawisłej przed nim sprawy, bez

względu na to, czy sąd ten odniósł się do nich w treści swego pytania, czy też nie. W tym zakresie do Trybunału należy wyprowadzenie z całości informacji przedstawionych mu przez sąd krajowy, w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, tych aspektów prawa Unii, które wymagają wykładni w świetle przedmiotu sporu (zob. w szczególności wyroki: z dnia 14 października 2010 r., Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, pkt 40; z dnia 30 maja 2013 r., Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, pkt 31; z dnia 19 września 2013 r., Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, pkt 41).

- 35 W świetle tego orzecznictwa oraz z uwagi na informacje zawarte w postanowieniu odsyłającym, należy przeformułować zadane pytanie w ten sposób, że sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy wykładni art. 21 TFUE i dyrektywy 2004/38, z jednej strony, oraz art. 20 TFUE, z drugiej strony, należy dokonywać w ten sposób, iż sprzeciwiają się one uregulowaniu krajowemu, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia obywatelowi państwa trzeciego zezwolenia na pobyt na terytorium danego państwa członkowskiego, jeżeli ów obywatel był wcześniej karany, w sytuacji gdy na wyłącznym utrzymaniu zainteresowanego pozostaje dwoje małoletnich dzieci będących obywatelami Unii, które od urodzenia mieszkały wraz z nim w tym państwie członkowskim, nie skorzystawszy z prawa do swobodnego przemieszczania się, jeżeli skutkiem takiej odmowy owe dzieci będą musiały opuścić terytorium Unii.
- 36 W tym względzie należy na wstępie przypomnieć, że wszelkie prawa przyznane obywatelom państw trzecich przez unormowania prawa Unii dotyczące obywatelstwa Unii nie są własnymi prawami tych obywateli, lecz prawami pochodnymi, które przysługują im ze względu na fakt skorzystania przez obywatela Unii ze swobody przemieszczania się i pobytu (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 maja 2013 r., Ymeraga i in., C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 35; z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 22; a także z dnia 12 marca 2014 r., O. i B., C-456/12, EU:C:2014:135, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo). Tak więc pochodne prawo pobytu przysługujące obywatelowi państwa trzeciego co do zasady istnieje tylko w zakresie, w jakim jest ono niezbędne do zapewnienia obywatelowi Unii możliwości skutecznego korzystania z prawa do przemieszczania się i pobytu w ramach tej swobody.
- 37 W tym kontekście należy zbadać, czy obywatelowi państwa trzeciego takiemu jak A. Rendón Marín może przysługiwać pochodne prawo pobytu na podstawie albo art. 21 TFUE i dyrektywy 2004/38, albo art. 20 TFUE, oraz czy w danym wypadku jego wcześniejsza karalność może uzasadniać ograniczenie tego prawa.

W przedmiocie art. 21 TFUE i dyrektywy 2004/38

W przedmiocie pochodnego prawa pobytu na podstawie art. 21 TFUE i dyrektywy 2004/38

- 38 W myśl art. 3 ust. 1 dyrektywy 2004/38 „beneficjentami” praw, jakie przyznaje ta dyrektywa, są „wszyscy obywatele Unii, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego lub przebywają w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, którego są obywatelami, oraz członkowie ich rodziny, jak zdefiniowano w art. 2 ust. 2, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają”.
- 39 W rozpatrywanym przypadku A. Rendón Marín jest obywatelem państwa trzeciego i ojcem małoletnich obywateli Unii, sprawującym nad nimi wyłączną pieczę, przy czym owi obywatele od zawsze mieszkali w tym samym państwie członkowskim, czyli Hiszpanii.
- 40 Ponieważ syn A. Rendóna Marína, będący małoletnim dzieckiem, nigdy nie korzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się i zawsze mieszkał w państwie członkowskim, którego obywatelstwo posiada, należy stwierdzić, że nie jest on „beneficjentem” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2004/38, skutkiem czego owa dyrektywa nie ma do niego zastosowania (wyroki: z dnia 15 listopada 2011 r., Dereci i in., C-256/11, EU:C:2011:734, pkt 57; z dnia 6 grudnia 2012 r., O i in., C-356/11 i C-357/11, EU:C:2012:776, pkt 42).

- 41 Z kolei, jak słusznie wskazali rządy hiszpański, grecki, włoski i polski oraz Komisja, córka A. Rendóna Marína, będąca małoletnim dzieckiem mającym obywatelstwo polskie, która od chwili urodzenia mieszka w Hiszpanii, objęta jest pojęciem „beneficjenta” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2004/38.
- 42 Trybunał podkreślił bowiem, że w sytuacji, w jakiej w przyjmującym państwie członkowskim, znajduje się obywatel innego państwa członkowskiego urodzony w przyjmującym państwie członkowskim, który nie skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się, nie można, wyłącznie z tego powodu, zrównywać z sytuacją o charakterze czysto wewnętrznym, pozbawiając tego obywatela możliwości korzystania w przyjmującym państwie członkowskim z postanowień prawa Unii dotyczących swobodnego przemieszczania się i pobytu osób (zob. podobnie wyrok z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 19).
- 43 Wynika stąd, że córka A. Rendóna Marína może powoływać się na art. 21 ust. 1 TFUE oraz przepisy przyjęte w celu jego wykonania (zob. podobnie wyrok z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 26).
- 44 W tych okolicznościach art. 21 ust. 1 TFUE oraz dyrektywa 2004/38, co do zasady, przyznają córce A. Rendóna Marína prawo pobytu w Hiszpanii.
- 45 Jednakże w ocenie Trybunału prawo pobytu obywateli Unii na terytorium państwa członkowskiego innego niż to, którego obywatelstwo posiadają, przysługuje im z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków przewidzianych w traktacie FUE oraz przepisach wydanych w celu jego wykonania (wyrok z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 26), przy czym powyższe ograniczenia i warunki powinny być stosowane z poszanowaniem granic wyznaczonych przez prawo Unii i zgodnie z ogólnymi zasadami tego prawa, a zwłaszcza z zasadą proporcjonalności (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 17 września 2002 r., Baumbast i R, C-413/99, EU:C:2002:493, pkt 91; z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 32).
- 46 Jeśli chodzi o wspomniane warunki, należy uściślić, że wszyscy obywatele Unii mają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo swojego obywatelstwa przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli w szczególności posiadają, stosownie do treści art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2004/38, wystarczające środki dla siebie i członków swojej rodziny, tak by nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego w okresie pobytu, oraz jeżeli są oni objęci pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w przyjmującym państwie członkowskim.
- 47 Gdyby córka A. Rendóna Marína nie nabyła prawa stałego pobytu w Hiszpanii na podstawie art. 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38, w którym to przypadku jej prawo pobytu nie zależałoby od warunków przewidzianych w rozdziale III tej dyrektywy, a zwłaszcza w jej art. 7 ust. 1 lit. b), prawo pobytu może zostać jej przyznane tylko w razie spełnienia warunków określonych we wspomnianym art. 7 ust. 1 lit. b).
- 48 W tym względzie Trybunał orzekł już, że o ile obywatel Unii powinien dysponować wystarczającymi środkami, o tyle prawo Unii nie ustanawia żadnych wymogów dotyczących pochodzenia tych środków, które mogą zostać dostarczone, w szczególności, przez obywatela państwa trzeciego będącego rodzicem małoletnich obywateli (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 30; a także z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 27).
- 49 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że dzieci A. Rendóna Marína otrzymują należytą opiekę i odpowiednią edukację szkolną. Rząd hiszpański wyjaśnił ponadto na rozprawie, że zgodnie z prawem hiszpańskim A. Rendón Marín posiada ubezpieczenie zdrowotne dla siebie i swoich dzieci. Niemniej jednak to do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy córka A. Rendóna Marína dysponuje – samodzielnie lub za pośrednictwem swojego ojca – wystarczającymi środkami i pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2004/38.

- 50 Co się tyczy tego, czy A. Rendónowi Marínowi, obywatelowi państwa trzeciego – będącemu bezpośrednim wstępnym obywatelki Unii mającej prawo pobytu na podstawie dyrektywy 2004/38 – przysługuje pochodne prawo pobytu, z orzecznictwa Trybunału wynika, że status członka rodziny pozostającego „na utrzymaniu” obywatela Unii, któremu przysługuje prawo pobytu, wiąże się z sytuacją faktyczną, która charakteryzuje się tym, iż utrzymanie materialne członka rodziny jest zapewnione przez uprawnionego do prawa pobytu, w związku z czym w przypadku sytuacji odwrotnej, a mianowicie gdy to uprawniony do prawa pobytu pozostaje na utrzymaniu obywatela państwa trzeciego, ten ostatni nie może podnosić, że posiada status wstępnego pozostającego „na utrzymaniu” wspomnianego uprawnionego w rozumieniu dyrektywy 2004/38 w celu skorzystania z prawa pobytu w przyjmującym państwie członkowskim (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 25).
- 51 Jednakże odmówienie rodzicowi, obywatelowi państwa trzeciego, sprawującemu faktyczną pieczę nad małoletnim obywatelem Unii, możliwości przebywania z nim w przyjmującym państwie członkowskim, pozbawiałoby wszelkiej skuteczności (effet utile) prawo pobytu tego ostatniego, jako że korzystanie z prawa pobytu przez małoletnie dziecko w sposób nieunikniony pociąga za sobą prawo tego dziecka do towarzystwa osoby faktycznie sprawującej nad nim pieczę, a zatem osoba ta powinna mieć możliwość przebywania z nim w przyjmującym państwie członkowskim w okresie jego tam pobytu (zob. wyroki: z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 45; a także z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 28).
- 52 Z tego względu skoro art. 21 TFUE oraz dyrektywa 2004/38 przyznają prawo pobytu w przyjmującym państwie członkowskim małoletniemu obywatelowi innego państwa członkowskiego, które spełnia wymogi z art. 7 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy, te same przepisy umożliwiają rodzicowi, który sprawuje faktyczną pieczę nad tym obywatelem, przebywanie z nim w przyjmującym państwie członkowskim (zob. wyroki: z dnia 19 października 2004 r., Zhu i Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 46, 47; a także z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 29).
- 53 Abstrahując od sytuacji przewidzianej w pkt 47 niniejszego wyroku, jeśli, czego ustalenie, jak podkreślono w pkt 49 niniejszego wyroku, należy do sądu krajowego, córka M. Rendóna Marína spełnia wymogi określone w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/38, dzięki czemu przysługuje jej prawo pobytu w Hiszpanii na podstawie art. 21 TFUE oraz tej dyrektywy, przepisy te należy interpretować w ten sposób, że co do zasady sprzeciwiają się odmowie przyznania A. Rendónowi Marínowi pochodnego prawa pobytu na terytorium tego państwa członkowskiego.

W przedmiocie wpływu wcześniejszej karalności na przyznanie pochodnego prawa pobytu w świetle art. 27 i 28 dyrektywy 2004/38

- 54 Należy teraz zbadać, czy ewentualne pochodne prawo pobytu A. Rendóna Marína może zostać ograniczone przez uregulowanie krajowe takie jak uregulowanie rozpatrywane w postępowaniu głównym.
- 55 W tym względzie należy przypomnieć, że prawo pobytu obywateli Unii nie jest bezwarunkowe, lecz przyznane jest z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków przewidzianych w traktacie oraz przepisach przyjętych w celu jego wykonania (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 lipca 2008 r., Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 56 Należy też zaznaczyć, że w myśl motywu 23 dyrektywy 2004/38 wydalenie obywateli Unii i członków ich rodziny uzasadnione względami porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego stanowi środek mogący wywołać poważne szkody osobom, które korzystając z praw i swobód przyznanych im w traktacie, rzeczywiście zintegrowały się w przyjmującym państwie członkowskim. Z tego to właśnie powodu, jak wynika z motywu 24 dyrektywy 2004/38, dyrektywa ta wprowadza system ochrony przed wydalaniem oparty na stopniu integracji danej osoby w przyjmującym państwie członkowskim, tak by

stopień ochrony przed wydaleniem był tym większy, im większy jest stopień integracji obywateli Unii i członków ich rodziny w przyjmującym państwie członkowskim (wyrok z dnia 23 listopada 2010 r., Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, pkt 24, 25).

- 57 W sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym wspomniane ograniczenia prawa pobytu wynikają w szczególności z art. 27 ust. 1 dyrektywy 2004/38, który zezwala państwom członkowskim na ograniczenie prawa pobytu obywateli Unii lub członków ich rodzin, niezależnie od ich obywatelstwa, ze względu między innymi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo publiczne (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 2008 r., Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, pkt 22).
- 58 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że wyjątek w zakresie porządku publicznego powoływany jako uzasadnienie odstępstwa od prawa pobytu obywateli Unii i członków ich rodzin, należy interpretować ściśle, w związku z czym jego zakres nie może być ustalany jednostronnie przez każde państwo członkowskie bez jakiegokolwiek kontroli instytucji Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 grudnia 1974 r., van Duyn, 41/74, EU:C:1974:133, pkt 18; z dnia 27 października 1977 r., Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, pkt 33; z dnia 29 kwietnia 2004 r., Orfanopoulos i Oliveri, C-482/01 i C-493/01, EU:C:2004:262, pkt 65; z dnia 27 kwietnia 2006 r., Komisja/Niemcy, C-441/02, EU:C:2006:253, pkt 34; a także z dnia 7 czerwca 2007 r., Komisja/Niderlandy, C-50/06, EU:C:2007:325, pkt 42).
- 59 Jak wynika z art. 27 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 2004/38, aby środki ograniczające prawo pobytu obywateli Unii lub członków ich rodziny, w szczególności zastosowane ze względów porządku publicznego, były zasadne, muszą być one zgodne z zasadą proporcjonalności i opierać się wyłącznie na indywidualnym zachowaniu danej osoby.
- 60 Należy dodać, że w art. 27 ust. 2 tej dyrektywy podkreślono, iż sama wcześniejsza karalność nie może stanowić podstaw do podjęcia takich środków motywowanych porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym, że zachowanie danej osoby musi stanowić rzeczywiste i aktualne zagrożenie dla jednego z podstawowych interesów społecznych lub zainteresowanego państwa członkowskiego oraz że nie są dopuszczalne uzasadnienia, które nie są bezpośrednio związane z konkretnym przypadkiem lub opierają się na względach ogólnej prewencji (zob. podobnie wyroki: z dnia 10 lipca 2008 r., Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, pkt 23, 24; a także z dnia 23 listopada 2010 r., Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, pkt 48).
- 61 Wynika stąd, że prawo Unii sprzeciwia się ograniczeniu prawa pobytu motywowanemu względami prewencji ogólnej, które ma na celu odstraszenie innych cudzoziemców, zwłaszcza gdy środek ten zastosowano automatycznie w następstwie skazania bez uwzględnienia zachowania sprawcy przestępstwa i zagrożenia, jakie stanowi on dla porządku publicznego (zob. podobnie wyrok z dnia 27 kwietnia 2006 r., Komisja/Niemcy, C-441/02, EU:C:2006:253, pkt 93 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 62 I tak, aby ocenić, czy wydalenie jest proporcjonalne do zamierzonego celu, w niniejszym przypadku ochrony porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, należy wziąć pod uwagę kryteria wyrażone w art. 28 ust. 1 dyrektywy 2004/38, a mianowicie czas trwania pobytu danej osoby na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego, jej wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną i ekonomiczną, integrację społeczną i kulturalną w przyjmującym państwie członkowskim oraz stopień jej więzi z krajem pochodzenia. Ważne jest, aby waga naruszenia została oceniona również w świetle zasady proporcjonalności.
- 63 Tymczasem trzeba zauważyć, że przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym uzależniają, w sposób automatyczny i bez jakichkolwiek odstępstw, uzyskanie pierwszego zezwolenia na pobyt od braku wcześniejszej karalności w Hiszpanii lub w państwach, w których dana osoba wcześniej przebywała.

- 64 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że na mocy tego uregulowania wniosek A. Rendóna Marína z dnia 18 lutego 2010 r. o wydanie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na wyjątkowe okoliczności został oddalony z powodu jego wcześniejszej karalności. Wnioskowanego zezwolenia na pobyt odmówiono mu zatem w sposób automatyczny, bez uwzględnienia szczególnej sytuacji skarżącego w postępowaniu głównym, czyli bez przeprowadzenia oceny jego osobistego zachowania, czy jego ewentualnego i aktualnego zagrożenia dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego.
- 65 Jeżeli chodzi o ocenę szczególnych okoliczności rozpatrywanego przypadku, z materiałów, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że A. Rendón Marín został skazany za przestępstwo popełnione w 2005 r. Sam fakt skazania karnego nie może stanowić podstawy odmowy wydania mu zezwolenia na pobyt. Ponieważ zachowanie danej osoby musi stanowić rzeczywiste, aktualne i dostatecznie poważne zagrożenie dla jednego z podstawowych interesów społecznych, przy czym Trybunał podkreślił, że przesłanka dotycząca istnienia aktualnego zagrożenia co do zasady musi być spełniona w chwili podejmowania decyzji o zastosowaniu danego środka (zob. w szczególności wyrok z dnia 27 października 1977 r., Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, pkt 28), nie jest tak w rozpatrywanym przypadku, gdyż kara pozbawienia wolności, na którą został skazany A. Rendón Marín, została orzeczona w zawieszeniu i nie wydaje się, aby została wykonana.
- 66 Co się zaś tyczy ewentualnego wydalenia A. Rendóna Marína, należy z jednej strony mieć na uwadze prawa podstawowe, nad których przestrzeganiem czuwa Trybunał, w szczególności prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wyrażone w art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) (zob. podobnie wyrok z dnia 23 listopada 2010 r., Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, pkt 52), a z drugiej strony konieczność przestrzegania zasady proporcjonalności. Powołany art. 7 karty należy rozpatrywać w związku z obowiązkiem uwzględnienia nadrzędnego interesu dziecka, uznanego w art. 24 ust. 2 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 23 grudnia 2009 r., Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, pkt 53, 54).
- 67 Mając na względzie wszystkie przytoczone wyżej okoliczności, wykładni art. 21 TFUE i dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego, będącego rodzicem małoletniego dziecka mającego obywatelstwo Unii, które pozostaje na jego utrzymaniu i zamieszkuje z nim w przyjmującym państwie członkowskim, wyłącznie ze względu na jego wcześniejszą karalność.

W przedmiocie art. 20 TFUE

W przedmiocie pochodnego prawa pobytu na podstawie art. 20 TFUE

- 68 W przypadku gdyby przy okazji kontroli wymogów ustanowionych w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/38 sąd odsyłający doszedł do wniosku, że nie zostały one spełnione, w każdym razie jeśli chodzi o syna A. Rendóna Marína, małoletniego dziecka, który od zawsze zamieszkiwał w państwie członkowskim, którego obywatelstwo posiada, należy zbadać, czy A. Rendónowi Marínowi może ewentualnie przysługiwać pochodne prawo pobytu na podstawie art. 20 TFUE.
- 69 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału art. 20 TFUE przyznaje wszystkim osobom posiadającym obywatelstwo państwa członkowskiego status obywatela Unii, który ma stanowić podstawowy status obywateli państw członkowskich (zob. wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., NA, C-115/15, EU:C:2016:487, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 70 Obywatelstwo Unii przyznaje każdemu obywatelowi Unii podstawowe i indywidualne prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków przewidzianych w traktacie oraz przepisach przyjętych w celu ich wykonania (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 października 2010 r., *Lassal*, C-162/09, EU:C:2010:592, pkt 29; z dnia 16 października 2012 r., *Węgry/Słowacja*, C-364/10, EU:C:2012:630, pkt 43).
- 71 Jak orzekł Trybunał w pkt 42 wyroku z dnia 8 marca 2011 r., *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124), art. 20 TFUE sprzeciwia się środkom krajowym, których skutkiem byłoby pozbawienie obywateli Unii możliwości skutecznego korzystania z istoty praw przysługujących im w związku z posiadaniem statusu obywatela Unii.
- 72 Natomiast postanowienia traktatu dotyczące obywatelstwa Unii nie przyznają żadnych autonomicznych praw obywatelom państw trzecich (wyroki: z dnia 8 listopada 2012 r., *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, pkt 66; z dnia 8 maja 2013 r., *Ymeraga i in.*, C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 34).
- 73 Jak bowiem przypomniano w pkt 36 niniejszego wyroku, wszelkie prawa przyznane obywatelom państw trzecich przez postanowienia traktatu dotyczące obywatelstwa Unii są nie ich prawami własnymi, lecz prawami pochodnymi, wynikającymi z praw przysługujących obywatelowi Unii. Cel i uzasadnienie rzeczonych praw pochodnych opierają się na stwierdzeniu, że odmowa ich uznania mogłaby w szczególności godzić w swobodę przemieszczania się obywatela Unii (wyroki: z dnia 8 listopada 2012 r., *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, pkt 67, 68; a także z dnia 8 maja 2013 r., *Ymeraga i in.*, C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 35).
- 74 W tym względzie Trybunał stwierdził już, że istnieją także sytuacje bardzo szczególne, w których – mimo że prawo wtórne dotyczące prawa pobytu obywateli państw trzecich nie podlega zastosowaniu i mimo że dany obywatel Unii nie skorzystał z przysługującej mu swobody przemieszczania się – obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny wspomnianego obywatela należy mimo wszystko przyznać prawo pobytu z uwagi na to, że w przeciwnym wypadku naruszona zostałaby skuteczność (*effet utile*) obywatelstwa Unii, jeżeli w konsekwencji takiej odmowy byłby on w rzeczywistości zmuszony do opuszczenia terytorium Unii, rozpatrywanego jako całość, a tym samym zostałby pozbawiony możliwości skutecznego skorzystania z istoty praw, jakie przysługują mu w związku z posiadaniem statusu obywatela Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 marca 2011 r., *Ruiz Zambrano*, C-34/09, EU:C:2011:124, pkt 43, 44; z dnia 15 listopada 2011 r., *Dereci i in.*, C-256/11, EU:C:2011:734, points 66, 67; z dnia 8 listopada 2012 r., *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, pkt 71; z dnia 8 maja 2013 r., *Ymeraga i in.*, C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 36; a także z dnia 10 października 2013 r., *Alokpa i Moudoulou*, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 32).
- 75 Opisane powyżej sytuacje charakteryzują się tym, że nawet jeżeli są one regulowane przepisami należącymi a priori do kompetencji państw członkowskich, a mianowicie przepisami dotyczącymi prawa wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich wykraczającego poza zakres stosowania przepisów prawa wtórnego, które pod pewnymi warunkami przewidują przyznanie takich praw, pozostają one w swoistym stosunku ze swobodą przemieszczania się i pobytu obywatela Unii, która to swoboda – aby nie doszło do jej naruszenia – stoi na przeszkodzie temu, by rzeczonym obywatelom państw trzecich można było odmówić prawa wjazdu i pobytu na terytorium państwa członkowskiego, w którym przebywa ów obywatel Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 listopada 2012 r., *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, pkt 72; z dnia 8 maja 2013 r., *Ymeraga i in.*, C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 37).
- 76 Ponieważ w rozpatrywanym przypadku dzieci A. Rendóna Marína posiadają obywatelstwo państwa członkowskiego, a konkretnie, odpowiednio, obywatelstwo hiszpańskie i polskie, mają one status obywatela Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 października 2003 r., *Garcia Avello*, C-148/02, EU:C:2003:539, pkt 21; a także z dnia 19 października 2004 r., *Zhu i Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, pkt 25).

- 77 Co za tym idzie, jako obywatele Unii, dzieci A. Rendóna Marína mają prawo do swobodnego przemieszczania się i do przebywania na terytorium Unii, a każde ograniczenie tych praw wchodzi w zakres stosowania prawa Unii.
- 78 Z tego powodu, jeżeli – czego ustalenie należy do sądu odsyłającego – odmowa przyznania prawa pobytu A. Rendónowi Marínowi, obywatelowi państwa trzeciego, pod którego wyłączną pieczę znajdują się owe dzieci, sprawi, że będzie on musiał opuścić terytorium Unii, rzeczony prawa, w szczególności prawo pobytu, mogą zostać ograniczone, gdyż wspomniane dzieci mogą zostać zmuszone do towarzyszenia A. Rendónowi Marínowi i tym samym do opuszczenia terytorium Unii rozpatrywanego jako całość. Konsekwencją ewentualnego zobowiązania ich ojca do opuszczenia terytorium Unii będzie pozbawienie ich możliwości skutecznego korzystania z istoty praw przysługujących im w związku z posiadaniem statusu obywateli Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 listopada 2011 r., Dereci i in., C-256/11, EU:C:2011:734, pkt 67; z dnia 8 listopada 2012 r., Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, pkt 71; z dnia 8 maja 2013, Ymeraga i in., C-87/12, EU:C:2013:291, pkt 36; a także z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 32).
- 79 Kilka państw członkowskich, które przedstawiły stanowiska w niniejszej sprawie, podniosło, że A. Rendón Marín i jego dzieci mogliby udać się do Polski, czyli państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada jego córka. Ze swojej strony A. Rendón Marín stwierdził na rozprawie, że nie utrzymuje żadnych związków z rodziną matki swojej córki, która, według niego, nie mieszka w Polsce, a dodatkowo ani on, ani jego dzieci nie znają języka polskiego. W tym względzie sąd odsyłający musi ustalić, czy w świetle wszystkich okoliczności sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, A. Rendón Marín, jako ojciec, który sam sprawuje faktyczną pieczę nad swoimi dziećmi, może w danym wypadku rzeczywiście skorzystać z pochodnego prawa do towarzyszenia im i przebywania z nimi w Polsce, dzięki czemu odmowa przyznania mu prawa pobytu przez organy hiszpańskie nie skutkowałaby zmuszeniem jego dzieci do opuszczenia terytorium Unii rozpatrywanego jako całość (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2013 r., Alokpa i Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, pkt 34, 35).
- 80 Z zastrzeżeniem ustaleń wskazanych w pkt 78 i 79 niniejszego wyroku z informacji, którymi dysponuje Trybunał, zdaje się wynikać, że sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym może oznaczać dla dzieci A. Rendóna Marína pozbawienie ich możliwości skutecznego korzystania z istoty praw przysługujących im w związku z posiadaniem statusu obywatela Unii, skutkiem czego jest ona objęta zakresem stosowania prawa Unii.

W przedmiocie możliwości wprowadzenia ograniczeń pochodnego prawa pobytu wynikającego z art. 20 TFUE

- 81 Należy podkreślić, że art. 20 TFUE nie wpływa na możliwość powoływania się przez państwa członkowskie na wyjątek związany w szczególności z utrzymaniem porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego. Mimo to, skoro sytuacja A. Rendóna Marína jest objęta zakresem prawa Unii, jej ocena powinna uwzględniać prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego wyrażone w art. 7 karty, który to artykuł należy odczytywać, jak przypomniano w pkt 66 niniejszego wyroku, w związku z obowiązkiem uwzględnienia nadrzędnego interesu dziecka, zapisanego w art. 24 ust. 2 karty.
- 82 Dodatkowo, jak przypomniano w pkt 58 niniejszego wyroku, pojęcia „porządku publicznego” i „bezpieczeństwa publicznego”, jako uzasadnienia odstępstwa od prawa pobytu obywateli Unii i członków ich rodzin, należy interpretować ściśle, w związku z czym ich zakres nie może być ustalany jednostronnie przez każde państwo członkowskie bez kontroli instytucji Unii.

- 83 Trybunał orzekł w konsekwencji, że pojęcie „porządku publicznego” zakłada w każdym wypadku istnienie, oprócz zakłócenia porządku społecznego, z jakim wiąże się każde naruszenie prawa, rzeczywistego, aktualnego i dostatecznie poważnego zagrożenia godzącego w jeden z podstawowych interesów społeczeństwa. Co się tyczy pojęcia „bezpieczeństwa publicznego”, z orzecznictwa Trybunału wynika, że odnosi się ono zarówno do wewnętrznego bezpieczeństwa państwa członkowskiego, jak i do jego bezpieczeństwa zewnętrznego, i że w związku z tym zagrożenie dla funkcjonowania głównych instytucji i służb publicznych oraz życia ludności, podobnie jak ryzyko poważnego zakłócenia stosunków zagranicznych lub pokojowego współistnienia narodów bądź zagrożenie interesów wojskowych, może naruszać bezpieczeństwo publiczne (zob. podobnie wyroki: z dnia 23 listopada 2010 r., Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, pkt 43, 44, 48; a także z dnia 15 lutego 2016 r., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, pkt 65, 66).
- 84 W tym kontekście należy uznać, że w przypadku gdy podstawą decyzji o odmowie przyznania prawa pobytu jest istnienie rzeczywistego, aktualnego i dostatecznie poważnego zagrożenia dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego z uwagi na przestępstwo popełnione przez obywatela państwa trzeciego sprawującego wyłączną pieczę nad dziećmi będącymi obywatelami Unii, tego rodzaju odmowa może być zgodna z prawem Unii.
- 85 Natomiast wniosku takiego nie można automatycznie wyciągać tylko w oparciu o wcześniejszą karalność zainteresowanego. Do takiego wniosku sąd odsyłający może w danym wypadku dojść tylko po przeprowadzeniu konkretnej oceny wszystkich aktualnych i stosownych okoliczności danego przypadku, dokonywanej w świetle zasady proporcjonalności, nadrzędnego interesu dziecka i praw podstawowych, których poszanowanie zapewnia Trybunał.
- 86 Ocena taka musi w szczególności uwzględniać osobiste zachowanie zainteresowanego, okres i zgodność z prawem jego pobytu na terytorium danego państwa członkowskiego, charakter i wagę popełnionego przestępstwa, stopień zagrożenia dla społeczeństwa z jego strony, wiek danego dziecka oraz jego stan zdrowia, jak też jego sytuację rodzinną i ekonomiczną.
- 87 Wynika stąd, że wykładni art. 20 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego, rodzicowi małoletnich dzieci będących obywatelami Unii i znajdujących się pod jego wyłączną pieczę, ze względu na jego wcześniejszą karalność, jeżeli wspomniana odmowa zmusza dzieci do opuszczenia terytorium Unii.
- 88 Mając na uwadze wszystkie przytoczone wyżej okoliczności, na zadane pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi:
- artykuł 21 TFUE i dyrektywę 2004/38 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego będącego rodzicem małoletniego dziecka mającego obywatelstwo Unii, które posiada obywatelstwo innego państwa członkowskiego niż przyjmujące państwo członkowskie oraz które pozostaje na utrzymaniu owego obywatela i zamieszkuje z nim w przyjmującym państwie członkowskim, wyłącznie ze względu na jego wcześniejszą karalność;
 - artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu samemu uregulowaniu krajowemu, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego, rodzicowi małoletnich dzieci będących obywatelami Unii i znajdujących się pod jego wyłączną pieczę, ze względu na jego wcześniejszą karalność, jeżeli wspomniana odmowa zmusza dzieci do opuszczenia terytorium Unii.

W przedmiocie kosztów

- ⁸⁹ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 21 TFUE i dyrektywę 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/WE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego będącego rodzicem małoletniego dziecka mającego obywatelstwo Unii, które posiada obywatelstwo innego państwa członkowskiego niż przyjmujące państwo członkowskie oraz które pozostaje na utrzymaniu owego obywatela i zamieszkuje z nim w przyjmującym państwie członkowskim, wyłącznie ze względu na jego wcześniejszą karalność.

Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu samemu uregulowaniu krajowemu, które w sposób automatyczny wyklucza możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt obywatelowi państwa trzeciego, rodzicowi małoletnich dzieci będących obywatelami Unii i znajdujących się pod jego wyłączną pieczę, ze względu na jego wcześniejszą karalność, jeżeli wspomniana odmowa zmusza dzieci do opuszczenia terytorium Unii.

Podpisy